

Titel: BREV TIL: Louis Hjelmslev FRA: Hans Jørgen Uldall (1940-02-12)

Citation: "BREV TIL: Louis Hjelmslev FRA: Hans Jørgen Uldall (1940-02-12)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_033-shoot-workidacc-1992_0005_033_Uldall_0310/facsimile.pdf (tilgået 30. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

39/45, 7

INSTITUTOYTON AΓΓΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΡΜΟΥ 9-ΑΘΗΝΑΙ
INSTITUTE OF ENGLISH STUDIES
HERMES STREET 9
ATHENS

Αθήναι 12 Φεβρουαρίου 1940. d. 12 Feb. 1940.
TEL. No. 29-207

Kære Hjelmslev,

Tak for dit brev forleden. Jeg tænkte nok at I ikke vilde rejse under de nuværende forhold, og det forstår jeg naturligvis godt: siden mit sidste brev har tingene jo udviklet sig saadan at det nu synes yderst tvivlsomt at nogen af os kunde rejse til Danmark til sommer. Jeg har nu faaet ordnet det saadan at Anne Sophie bliver sendt hertil pr. flyvemaskine - jeg kan ikke lide at have hende saa langt borte nu. Mht R-ø fondet er det vel bedst at bede dem om pengene for det tilfaeldes skyld at det maatte blive muligt for mig at rejse. Udgiften er ca. 500 kr. hver vej (for mig alene), altsaa ca. 1000 ialt; jeg overlader det til dig at bestemme hvor stor en del vi skal bede om.

Her gaar livet sin vante gang, dvs jeg har saa meget arbejde og, navnlig, saa mange afbrydelser dagen igennem at jeg aldrig har tid eller fred til at taenke. Ikke mindst derfor er jeg glad for mit kursus i glossematik, som tvinger mig til at give mig af med noget fornuftigt i hvert fald een gang om ugen. Proceduren er naturligvis kommet til at se helt anderledes ud efter forandringen i sommer, hvad jeg i min naivitet ikke helt havde fattet. Vi er i faerd med at gennemgaee engelsk, og det er meget instruktivt. Hvis du har faaet tid til at se paa sproget, har du rimeligvis gjort de samme erfaringer som jeg. For det første maa nexus nu naturligvis defineres deduktivt og ikke, som vi tidligere har ment, induktivt; det kan gøres saaledes: nexus - funktiv fundet ved en simpel analyse syntagmatisk af en nexi der ikke tillige kan forekomme som del af en større nexi (denne indskraenkning er nødvendig, fordi man ellers risikerer at faa

syntagmatemer udnaevnt til nexus ved analyse af simplexe nexier).

Naeste operation er saa noevendigvis inddeling i nexus-tema og -karakteristik, hvilket igen vil sige at vi faar inddelingen i extense og intense exponenter paa en ny maade. Jeg er ikke kommet laengere og har ikke haft tid til at arbejde videre paa forskud, men saasnaert jeg faar et oejeblikks fred, skal du faa de videre resultater.

For engelsks vedkommende er resultatet foreloebig/
plerematisk nexus forekommer i folgende realiserede kategorier: (a determineret) b' , b'' , B' , g' , G'' .³⁾ Sidste kategori bestaar udelukkende af grynt og olicks samt 'yes', 'no' etc. Forholdet mellem nexus-tema og -karakteristik er saadan at de i kategorierne b' , b'' , B' og g' begge er g' , mens G'' alle er pseudotemaer. I kenematikken synes der kun at vaere to kategorier af nexus: / stigende (~~med stigende intonation~~) b'' (med faldende intonation) og B' (med stigende), men noget sikkert kan ikke siges derom, foer vi har paalidelige data ang. pauser.

For nogen tid siden havde jeg et par dage i sengen med influenza (som ikke er til at komme af med, det skidt) og brugte tiden til at laese i Urbans bog og filosofere over "meaning". Saavidt jeg nu kan se, maa det vaere saadan at sproget ikke er en noevendig forudsaaetning for taenkning: med andre ord, det maa vaere muligt at have en plerematik uden en kenematik, saaledes at man blot henfoerer sine sanseindtryk til et saet kategorier der ikke har noget udtryk. Man kan forestille sig en praelingvistisk tilstand hvor det kun var muligt at meddele sig til andre ved at fremvise tingene selv (som hos bierne, der melder om blomster ved at lede deres kolleger lugte til lidt blomsterstoev) - altsaa meddelelse uden symbol. Symbolet -udtrykket- er nu, taenker jeg mig, medlem af kategorien paa linie med dens andre medlemmer: fx kategorien 'trae' har som medlemmer samtlige traer i verden og tillige ordet "trae", hvilket naturligvis ikke betyder andet end at et hvilketsomhelst trae og ordet "trae" har funktion til samme reaktion. Valget af det ene eller det andet medlem af kategorien for realisation beror paa kontekst: hvis jeg vil have varme i kakkelovnen, udsoger jeg mig et passende bogetrae, hvis

jeg vil snakke, realiserer jeg ordet "trae". Paa samme maade som en ko og en check for koens pris kan have samme funktion til en bondes kredit.

Denne teori (jeg aner ikke om den er original eller ej, men den er i hvert fald simplere end nogen jeg hidtil har set) medfører ikke, saavidt jeg kan se, nogen nødvendig aendring af glossematikken: den er blot et supplement. Man tvinges til at taenke over dette videre forhold mellem "ting" og sprog ved problemet om afgraensning af den specifikt sproglige kontekst. Mine studenter har haft svare filosofiske kvaler med det spørgsmaal. Hvorfor siges "hvis jeg kommer" at vaere determinerende men 'jeg kan ikke lide Hr. Petersen' at vaere komplet i sig selv, naar dog ogsaa den sidste ytring kun er forstaaelig i en given sammenhaeng? Og hvordan skelner man mellem sproglig og ikke-sproglig kontekst? Saa vidt jeg kan se, maa man begynde med hele situationer (fx talefilm) hvor alt, tale, møbler, dragt, gestus, vejr, tid osv. tages i betragtning og analyseres under eet fra et funktionelt synspunkt. Saalaenge der er tale om større enheder, kan det ikke lade sig gøre at skelne mellem sprog og ikke-sprog (en nexi og fx en borddaekning kan meget vel forekomme saaledes at de er ombyttelige - med eller uden forskel i betydning); først naar man kommer til mindre enheder kan helheden spaltes op i flere inkommensurable udtrykssystemer (en gaffel og en konsonant vil vise sig ikke at vaere mutable paa samme plads). Teoretisk maa glossematikken, som alle andre videnskaber, tage hele verden som sit materiale, beynde et beliebt sted, og blive ved indtil der i laengere tid ikke er forekommet noget nyt: Sproget maa deduceres fra verden, og de enkelte sprog fra Sproget, ikke alene paradigmatiske, men ogsaa syntagmatiske. Dette har vi vistnok diskuteret før og med samme resultat, jeg skriver om det nu, fordi det er aktuelt for mig, og fordi det ikke synes at fremgaa med tilstraekkelig tydelighed af definitionerne. Vi maa se at faa det formuleret ri^gtigt.

Jeg har ikke dit brev hos mig i øjeblikket, saa jeg lader dette ligge til i eftermiddag. So long. - Jeg er lige blevet ringet op af en dame som tilbyder at laane mig Cassirers Philosophie

der symbolischen Formen; det bliver en stram omgang at komme igen-
nem de tre bind, men man kan ikke i laengden undgaa det. Jeg er
for tiden i gang med Russell's Introduction to Philosophy - den
synes foreløbig mærkeligt naiv.

Denne teori (jeg har set) er
en, som det er i hvert fald en del af den, som
teoriernes ikke, som jeg har set, som
Glossarierne: den er blot et supplement. Men det er
den om det, som det er "ind" og "ud" af
problemet om signifikation af den sproglige kontekst.
Hvis studenter har haft været filosofiske kvaler med det sproglige
sprog. Hvorfor siger "hvad er sprog?" at være bestemte
men 'jeg kan ikke lide Mr. Russell' at være konglet i sig selv,
nær det om det, som det er for sig selv i en given
sammenhæng og hvordan sprog kan være sproglig og ikke
sproglig kontekst? Det vil jeg sige, som man ved, som
hvis studenter (Mr. Russell) for sig selv, sprog, det
sprog, som det er i sig selv og hvordan det er
det er en bestemt sproglig sammenhæng. Det er det, som
endelig, som det ikke er det, som det er det, som
ikke sprog (en del af) en bestemt sproglig sammenhæng, som
komme sammen at de er sproglige - som sprog, som det er
betragtning; det er det, som det er det, som det er
sprog og i sig selv sproglig sammenhæng (en del af).
Teoretik om sproglig sammenhæng, som alle andre videnskaber, som
hvis sprog som et materiale, som det er det, som det er
ved sig selv i sig selv er det, som det er det:
Sprog som det er det, som det er det, som det er det,
ikke alle sproglige, som det er det, som det er det
sprog, som det er det, som det er det, som det er det
nu, fordi det er det, som det er det, som det er det
sprog som det er det, som det er det, som det er det. IV
at det er det, som det er det, som det er det.

Det har ikke det, som det er det, som det er det,
hvis det er det, som det er det, som det er det, som det er det
sprog op at det er det, som det er det, som det er det.